

Kennisagenda Mondgezondheid – Mondzorgprofessionals aan het woord

In juni 2018 werd een uitgebreide consultatie afgerond die heeft geresulteerd in de Kennisagenda Mondgezondheid namens mondzorgprofessionals. In dit artikel worden de werkwijze en resultaten van deze consultatie toelicht.

Aanleiding

Het rapport 'De mondzorg van morgen' van de Gezondheidsraad uit 2012 vormde de aanleiding voor de Kennisagenda Mondgezondheid. In dit rapport wordt geconcludeerd dat het onderzoek in de mondzorg vooral fundamenteel en materiaal-technisch van aard is, waarbij om twee redenen onduidelijk is of dat onderzoek de vragen beantwoordt die er onder mondzorgprofessionals leven.¹

Ten eerste blijkt er nog maar betrekkelijk weinig wetenschappelijke onderbouwing van de mondzorgpraktijk voorhanden. Ten tweede duurt het doorgaans lang voordat informatie over de resultaten van wetenschappelijk onderzoek de praktijk bereikt. Er lijkt daarmee een kloof te bestaan tussen de praktijk en de wetenschap. Daarom zijn mondzorgprofessionals nog vaak aangewezen op praktijkervaring en op kennis die tijdens de opleiding is opgedaan (ook vaak gebaseerd op praktijkervaring van de docenten). De beperkte doorstroom naar de praktijk van kennis over resultaten van wetenschappelijk onderzoek en de hiaten in die wetenschappelijke onderbouwing van de mondzorgpraktijk leveren knelpunten in de kwaliteit en transparantie van zorg op, zoals onbedoelde variatie in behandelbeslissingen, behandelplannen en behandeluitkomsten.

Deze knelpunten in de wetenschappelijke onderbouwing van de mondzorgpraktijk vormen het vertrekpunt voor de Kennisagenda Mondgezondheid. De belangrijkste knelpunten kunnen de basis voor nieuw onderzoek vormen en de resultaten daarvan kunnen helpen bij betere onderbouwing van behandelbeslissingen. Zo kan toekomstig onderzoek beter aansluiten op de behoeften van de uiteindelijke gebruikers en meer gaan bijdragen aan de verbetering van de zorg voor patiënten.

Doel

De Kennisagenda Mondgezondheid heeft twee belangrijke doelen:

- **Subsidieverstrekkers, onderzoekers, beleidsmakers en patiëntenorganisaties helpen bij de keuze voor nieuw onderzoek.** Dat kan op basis van de vragen uit de Kennisagenda Mondgezondheid die nog **niet** door beschikbare literatuur beantwoord kunnen worden.

KENNISAGENDA MONDGEZONDHEID

- **Opleiders en cursusleiders informeren over de kennis die het mondzorgveld nog niet (voldoende) heeft bereikt, zodat ze deze kunnen opnemen in hun onderwijsprogramma's.** Dit kan op basis van de vragen uit de Kennisagenda Mondgezondheid die **wel** in de beschikbare literatuur beantwoord worden.

De Kennisagenda Mondgezondheid bevat de belangrijkste onderwerpen volgens de mondzorgprofessionals en patiënten samen. Zo wordt een breed gedragen agenda geformuleerd waarbij alle belanghebbenden een stem hebben gekregen. De lijst met de belangrijkste onderwerpen volgens de mondzorgprofessionals is inmiddels bekend; die voor de patiënten is op dit moment in ontwikkeling.

Rondetafelbijeenkomsten

Tijdens de samenstelling van de lijst met de belangrijkste onderwerpen volgens de mondzorgprofessionals zijn op drie belangrijke momenten in het project rondetafelbijeenkomsten georganiseerd. Opinieleiders uit het mondzorgveld en vertegenwoordigers van diverse belanghebbende partijen werden door de projectgroep om hun mening en advies gevraagd.

- December 2015 – 1e Rondetafelbijeenkomst: hier werd het voornemen om de Kennisagenda Mondgezondheid te maken geïntroduceerd. Het creëren van bewustwording en draagvlak bij opinieleiders uit het mondzorgveld was het voornaamste doel. Daarnaast werd de projectgroep geadviseerd over de aanpak voor de inventarisatie van onderwerpen onder de mondzorgprofessionals.
- Mei 2017 – 2e Rondetafelbijeenkomst: de resultaten van de inventarisatie werden voorgelegd en geverifieerd. Daarnaast werd de projectgroep geadviseerd over de aanpak van de prioritering van onderwerpen onder de mondzorgprofessionals. Ook werd het voornemen geïntroduceerd om patiënten te betrekken bij de samenstelling van de Kennisagenda Mondgezondheid.
- Juni 2018 – 3e Rondetafelbijeenkomst: de resultaten van de prioritering door de mondzorgprofessionals werden voorgelegd en geverifieerd. Daarnaast werd de projectgroep geadviseerd over de aanpak van de dialoog tussen mondzorgprofessionals en patiënten over Kennisagenda Mondgezondheid.

Enquête 1 (2016): Inventarisatie van knelpunten

Om mogelijke onderwerpen voor de Kennisagenda Mondgezondheid te verzamelen, werden mondzorgprofessionals uitgenodigd voor deelname aan de online enquête. In deze enquête werden mondzorgprofessionals gevraagd naar knelpunten in de dagelijkse praktijk, tegenstrijdige informatie (bijvoorbeeld door collega's die andere beslissingen nemen dan zichzelf) en suggesties voor onderzoeksonderwerpen.

In totaal werd de enquête door 210 mondzorgprofessionals ingevuld, die samen 1103 onderwerpen voor de kennisagenda suggereerden. Daarvan gingen 937 onderwerpen over mondgezondheid; 166 onderwerpen gingen over andere knelpunten uit de mondzorgpraktijk (bijvoorbeeld wet- en regelgeving en nascholing). Voor de Kennisagenda Mondgezondheid zijn alleen onderwerpen over mondgezondheid meegenomen.

De 937 genoemde knelpunten en onderwerpen werden allereerst gerubriceerd volgens herkenbare deelgebieden (gebaseerd op disciplines, problemen, doelen, verrichtingen) binnen de mondzorg. Daarbij werden onderwerpen met grote overlap of sterke samenhang samengevoegd. Hierdoor reduceerde het aantal onderwerpen fors; dit resulteerde in 84 onderzoeksvragen of -thema's. Door ordening werden deze 84 onderzoeksvragen verdeeld in 10 categorieën.

Enquête 2 (2017): Prioritering van onderzoeksvragen

Voor de prioritering van de 84 onderzoeksvragen werden mondzorgprofessionals uitgenodigd voor deelname aan de online enquête. Per categorie koos men de twee belangrijkste onderzoeksvragen. Vervolgens koos men uit de voorgeselecteerde 20 onderzoeksvragen de vijf belangrijkste onderzoeksvragen; deze werden van meest naar minst belangrijk gerangschikt.

Deze enquête werd door 235 mondzorgprofessionals ingevuld. De ranglijst werd bepaald door de combinatie van de positie in de top 5 en de frequentie. De tien hoogst geprioriteerde onderwerpen vindt u in onderstaand overzicht.

10 hoogst geprioriteerde onderwerpen door mondzorgprofessionals

Wat is de meest effectieve methode voor gedragsverandering ter bevordering van de mondgezondheid?

Mondzorg voor de geriatrische patiënt:

Wat zijn de gevolgen voor het zorg- en behandelplan en behandeling?

Wat is de relatie tussen lichamelijke aandoeningen en de mondgezondheid?

Wat is de effectiviteit van diverse op preventie gerichte behandelingen (preventieve voorlichting, sealen, supragingivaal tandsteen en/of professioneel verwijderen van tandplaque, fluoride-applicatie)?

Slijtage aan gebitselementen:

Wanneer is behandeling geïndiceerd en wat is de beste behandeling en behandelmethode?

Wat is de relatie tussen voeding en mondgezondheid?

Wanneer is cariës al zover gevorderd dat invasief ingrijpen (boren en vullen) nodig is? Waar is deze keuze van afhankelijk?

Wat is de meest effectieve parodontale nazorg (frequentie en methode)?

Wat is het effect van gebruik van (lichaamsvreemde) materialen in de mond op de algemene gezondheid?

Is het ontstaan van nieuwe caviteiten/cariës te voorspellen met de huidige kennis of zijn er onbekende oorzaken van cariës?

Patiëntenperspectief (2018)

In de komende periode worden patiënten gevraagd naar hun belangrijkste onderwerpen voor toekomstig mondzorgonderzoek. Om namens patiënten een *Kennisagenda Mondgezondheid* samen te stellen, worden in focusgroepen knelpunten wat betreft mondgezondheid en mondzorg geïnventariseerd. Hierbij richten wij ons op mensen met een chronische aandoening, zoals diabetes, COPD en reumatische aandoeningen. De knelpunten, die tijdens focusgroepen worden aangedragen, zullen in een enquête onder een grote groep patiënten geprioriteerd en aangevuld worden. De uitkomsten hiervan resulteren in een *Kennisagenda Mondgezondheid* vanuit het patiëntenperspectief.

De *Kennisagenda Mondgezondheid* van de mondzorgprofessionals én van de patiënten vormen het uitgangspunt van een dialoogbijeenkomst. Deze dialoogbijeenkomst heeft als doel de uiteindelijke gezamenlijke *Kennisagenda Mondgezondheid* te formuleren.

Het bereiken en betrekken van mondzorgprofessionals gedurende het project

Voor het ontwikkelen van een breed gedragen *Kennisagenda Mondgezondheid* is het van groot belang dat iedere mondzorgprofessional de mogelijkheid heeft gekregen om zijn of haar bijdrage te leveren. Daarom heeft de projectgroep zich ingespannen om zoveel mogelijk professionals te bereiken en deel te laten nemen aan beide enquêtes.

De *Kennisagenda Mondgezondheid* is tot stand gekomen door medewerking van de beroepsverenigingen (KNTM, ANT, NVM en ONT) en de Federatie van wetenschappelijke tandheelkundige verenigingen (FTWV). Zij

Puck van der Wouden

Hagay Shemesh

Geert van der Heijden

hebben het belang van de *Kennisagenda Mondgezondheid* onder de aandacht gebracht bij de mondzorgprofessionals en een belangrijke bijdrage geleverd aan de werving van respondenten. Ook het Fonds Mondgezondheid heeft haar steun uitgesproken aan het project *Kennisagenda Mondgezondheid*.

plinair karakter. Het ligt voor de hand om op basis van de deze onderwerpen aansluiting te zoeken bij andere kennisagenda's. Gedacht kan worden aan o.a. de Kennisagenda Preventie van de Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMW).

Voor het succes van de *Kennisagenda Mondgezondheid* is het belangrijk dat het gezamenlijk draagvlak tot uiting komt in de projecten die eruit voortkomen. De projectgroep spant zich daarom in om onderzoekfinanciers en beleidsmakers te informeren en mobiliseren.

De projectgroep dankt alle deelnemers, deelnemende or-

ganisaties en betrokkenen voor hun inspanningen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de *Kennisagenda Mondgezondheid*.

Puck van der Wouden, Hagay Shemesh en Geert van der Heijden

¹ Gezondheidsraad. De mondzorg van morgen. Den Haag: Gezondheidsraad, 2012; publicatienr. 2012/04.

	Inventarisatie	Prioritering	Landelijke cijfers mondzorgprofessionals*
Respondenten categorie	N (%)	N (%)	N (%)
Tandarts	99 (54)	77 (37)	8.030 (64)
Mondhygiënist	46 (25)	57 (27)	3.200 (26)
Specialist	19 (10)	24 (12)	678 (5)
Gedifferentieerd tandarts	20 (11)	50 (24)	626 (5)
Totaal (100%)	184	208	12.534

* bron: www.staatvandemondzorg.nl

Respondenten

In het overzicht hierboven wordt een afspiegeling van de respondenten in de beroeps populatie weergegeven. Een groep van 26 resp. 27 respondenten valt binnen de categorie 'Overig'. Deze categorie bestaat voornamelijk uit tandprotheticen en onderzoekers. Deze categorie is niet in onderstaande vergelijking meegenomen.

Inbedding van resultaten

Voor de onderwerpen op de *Kennisagenda Mondgezondheid* waarover in de literatuur voldoende wetenschappelijke onderbouwing beschikbaar blijkt te zijn, is kennisverspreiding en implementatie van de beschikbare kennis en informatie in het mondzorgveld geboden. Deze kennis en informatie kunnen gebruikt worden voor programma's ten behoeve van opleiding, scholing en praktijkrichtlijnen.

Veel onderwerpen op de *Kennisagenda Mondgezondheid* zijn preventief van aard en kennen een interdisci-

Wilt u de volledige rapportage van de *Kennisagenda Mondgezondheid* lezen? Deze is te downloaden op www.mondzorg2020.nl.

Op de hoogte blijven van het project? Volg ons op Facebook: www.facebook.com/kennisagendamondgezondheid